herpy

GEKKOER

Tropiocolotes tripolitanus

En av verdens minste gekkoer: sandbrun, prikkete og med hvit halespiss, bare 5-7 cm med hale. Den kommer fra Sahara og de tørre områdene i Nord-Afrika, er aktiv fra skumringen og om natten, lever fredelig i grupper og kan holdes i et terrarium på helt ned til 20 × 20 × 20 cm.

Familie: Gekkonidae Engelsk: Northern sand gecko Tidligere navn: *Stenodactylus tripolitanus; Tropiocolotes apoklomax; Tropiocolotes occidentalis* Publisert 16. november 2026

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**5-7 cm** total lengde inkl. hale
Levealder	**5-10 år**
Aktiv	**I skumringen og om natten**
Levevis	**Bakkelevende**
Biotop	**Ørken**
Vanskelighetsgrad	**Øvet**

STELL

Min. terrarium	**20 × 20 × 20 cm** L × B × H for 2 voksne dyr
Temperatur, dag	**26-30 °C**
Varmeplass	**35-45 °C**
Temperatur, natt	**20-24 °C**
Luftfuktighet	**30-50 %**
Vann	**Vannskål**
UVB	**Valgfritt**
Kosthold	**Insekter og små leddyr (spretthaler, bananfluer)**
Holdes	**Alene, parvis, én hann med flere hunner eller i gruppe**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Kullstørrelse	**1-2 egg**
Inkubasjon	**60-90 dager** ved 28-30 °C

VERN OG PAPIRER

CITES	**Ikke listet**
EU-vedlegg	**Ikke listet**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Tropiocolotes tripolitanus er typearten for slekten *Tropiocolotes* og en av de minste gekkoene. Artene i slekten blir høyst 29-40 mm fra snute til kloakk, og med hale blir dyrene omkring 5-7 cm. Kroppen er slank og litt avlang, og halen er forholdsvis lang og har en hvit spiss. Fargen er sandbrun med små, tette prikker. Ryggskjellene er tydelig kjølede, så dyret ser ru ut, mens *Tropiocolotes steudneri* er glattere, kraftigere bygd og har større flekker. Øynene har loddrett pupill, tærne er frie og uten klebelameller, og det er ingen porer foran kloakken.

Arten ble beskrevet av Wilhelm Peters i 1880 og er oppkalt etter Tripolitania i Libya, hvor typeeksemplaret ble funnet. Slektsnavnet er satt sammen av greske ord for kjøl og flekkete øgle. Det er beskrevet to former ved siden av den typiske: *occidentalis* fra Vest-Sahara og Mauritania og *apoklomax* fra Mali, men det er ikke enighet om hvor grensene går. Genetisk består arten av flere linjer, og den kan bli delt i flere arter. *Tropiocolotes algericus* i Maghreb og *Tropiocolotes somalicus* i Somalia regnes i dag som selvstendige arter. Handelen blander artene i slekten sammen, så artsbestemmelsen er ikke alltid sikker.

IUCN vurderer arten som ikke truet (LC). Levealderen er ikke dokumentert; 5-10 år er et anslag ut fra andre små gekkoer. Arten er en av de vanligste dverggekkoene i handelen, men de fleste dyrene er viltfangede, og bare noen få oppdrettes hvert år.

Les mer: Kjøp av dyr: oppdrett, viltfangst og transport

Utbredelse og leveområde

Tropiocolotes tripolitanus finnes i store deler av Sahara og i de tilgrensende tørre områdene: det sørlige Marokko, Vest-Sahara, Algerie, Tunisia, Libya, Egypt, Mauritania, Mali, Niger og Tsjad. Funn i Sudan er sannsynligvis feil, og Somalia hører til *Tropiocolotes somalicus*, så de to landene er ikke med på kartet.

Utbredelsen er stor, men ikke fullt avklart, og de registrerte funnene kan inneholde feilbestemmelser, fordi artene i slekten ligner hverandre.

> **Naturlig utbredelse:** Marokko, Vest-Sahara, Algerie, Tunisia, Libya, Egypt, Mauritania, Mali, Niger og Tsjad.

LEVEOMRÅDE

Tropiocolotes tripolitanus lever i tørre, steinete og sandete områder i Sahara. Dyrene holder til på bakken og søker ly i hull i jorden, under steiner og mellom røttene på daddelpalmer. De gjemmer seg for solen om dagen og kommer fram i skumringen. Klimaet er svært varmt og tørt med nesten ingen regn, hete somre, milde vintre og store forskjeller mellom dag og natt. Temperatur og luftfuktighet i skjulestedene er ikke målt.

Les mer: Luftfuktighet, sprøyting og ventilasjon

Stell

TERRARIET

Tropiocolotes tripolitanus og *Tropiocolotes steudneri* stelles likt, og det meste av kunnskapen om stell av slekten bygger på disse to artene.

Et par kan holdes i et terrarium på 20 × 20 × 20 cm (lengde × bredde × høyde). Det er minstemålet, og større er en fordel: dyrene er svært aktive, og mer bunnareal gir plass til flere skjul og en tydelig forskjell mellom den varme og den kjølige enden. Artene i slekten trives best i en gruppe, og opptil seks voksne kan holdes sammen i et terrarium på 50 cm i lengden. Bunnarealet er viktigere enn høyden, men litt høyde med steiner og bark gir variasjon.

Bruk gjerne et glassterrarium med nett i lokket, så varmen fra lampen slipper ut og bunnen holder seg kjølig. Som bunnsubstrat passer rent sand blandet med litt jord eller leire, og ett hjørne holdes lett fuktig som eggleggingssted. Legg flate steiner, skifer eller korkbark som skjul i både den varme og den kjølige enden. Tunge steiner skal stå direkte på bunnen av terrariet og ikke på sanden, så de ikke raser når dyrene graver under dem. Et skjul med fuktig mose gir et sted for hudskifte. Lokket må slutte tett, for dyrene er små og raske.

TEMPERATUR

Hold 26-30 °C om dagen og en liten varmeflekk på 35-45 °C i den ene enden, målt på en flat stein under lampen. Slekten er svært varmekjær: med en spot ovenfra er dyrene mer aktive, spiser mer og legger bedre forkalkede egg enn med en varmematte alene. I et lite terrarium skal spoten være svak, for eksempel en liten halogenpære, og styres av en termostat, og den kjølige enden må holde seg under 30 °C, så dyrene alltid kan gå bort fra varmen. Om natten slås varmen av, og temperaturen kan falle til 20-24 °C. Mål med et digitalt termometer i begge ender og med et infrarødt termometer på varmeflekken.

Les mer: Varme og temperatur

LUFTFUKTIGHET OG VANN

Luften skal være tørr, omkring 30-50 % og ikke over 60 %. Sprøyt en del av terrariet to-tre ganger i uken om kvelden eller tidlig om morgenen: dyrene slikker dråpene av steiner og skjul, slik de slikker dugg i naturen. Hold mosen i det ene skjulet og bunnen i ett hjørne lett fuktige, så dyrene kan velge mellom fuktig og tørt og skifte hud uten problemer. Sett også inn en svært lav vannskål eller et flaskelokk med friskt vann.

LYS OG UVB

Tropiocolotes tripolitanus er mest aktiv fra skumringen og om natten, men bruker gjerne varmeflekken, og en fast døgnrytme er viktig. Bruk en LED eller et lysrør i 12-14 timer om sommeren og litt kortere dager om vinteren, og hold terrariet mørkt om natten. Plasser lyset slik at skjulene ligger i skygge.

UVB er ikke nødvendig når insektene dusjes med kalk med D3. Et svakt UVB-rør skader likevel ikke og lar dyrene danne noe av D3-vitaminet selv.

Les mer: Lys og UVB Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd

FÔRING

Tropiocolotes tripolitanus lever av svært små insekter og andre leddyr og har stor appetitt og rask forbrenning. Grunnfôret er mikrogresshopper og vingeløse bananfluer, og som variasjon kan du gi bladlus, spretthaler, små kakerlakknymfer og mini-melormer. Byttet må ikke være lengre enn gekkoens hode. Fôr litt og ofte, gjerne daglig, med få dyr om gangen, og fjern insekter som ikke blir spist.

Pudre fôret med kalk ved de fleste fôringer og med kalk med D3 og et multivitaminpreparat én gang i uken. Eggleggende hunner bruker mye kalk, så gi dem rikelig gjennom hele sesongen.

Les mer: Fôrdyr: hold og avl

ATFERD OG HÅNDTERING

Tropiocolotes tripolitanus er liten, men svært aktiv og jakter ivrig, særlig om kvelden. Til tross for de mange viltfangede dyrene er arten ofte rolig og trygg, spiser åpent og kommer fram når terrariet åpnes. Den er litt mer sky og spretten enn *Tropiocolotes steudneri*. Dominante dyr står høyt på strake bein, mens underordnede holder kroppen lavt og beveger seg sakte. Halen vifter når et dyr er nervøst, ofte etterfulgt av en rask flukt i skjul. Det tydelige kroppsspråket gjør at det sjelden blir slåsskamper.

Artene i slekten er fredelige mot hverandre og holdes best i grupper, gjerne med flere hanner. Dyrene i en gruppe bør være omtrent like store, og et enkelt dyr kan også holdes alene. Følg med på om enkelte dyr blir undertrykt. Viltfangede dyr er ofte uttørkede og avmagrede ved ankomst; gi dem vann, fôr og ro, så kommer de seg som regel godt. Håndter dyrene så lite som mulig: de hopper uforutsigbart, og halen må aldri tas i.

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Hannene kaller om natten med svake, plystrende lyder, og det er den letteste måten å kjenne dem på. Som hos andre gekkoer har voksne hanner to buler ved halerota, og hunnene blir bare 2-3 mm lengre enn hannene. Hos drektige hunner kan egget sees gjennom buken. Alder og vekt ved kjønnsmodenhet er ikke dokumentert for *Tropiocolotes tripolitanus*.

PARRING

Tropiocolotes tripolitanus trenger ikke vinterdvale, og hunnene legger uten noen bestemt syklus, mest i sommerhalvåret. Flere hanner i gruppen gir langt flere befruktede egg enn en enkelt hann med flere hunner, og hannene slåss ikke. Viltfangede hunner er ofte parret og drektige ved kjøpet, så det kan komme egg i løpet av noen få uker.

Les mer: Vinterdvale og årstider

EGGLEGGING OG KULL

Hunnen legger som regel ett stort, hardskallet egg om gangen; artene i slekten kan også legge to. Egget er stort i forhold til hunnen og kan sees gjennom buken før det legges. Hun legger omtrent hver fjerde uke gjennom sommeren, opptil seks ganger i året. Eggene legges ganske åpent eller graves lett ned i sanden, gjerne i det fuktige hjørnet. Andre hunner graver dem lett opp, så flytt eggene til en rugemaskin uten å vende dem.

INKUBASJON

Legg egget i en liten lukket boks med noen få luftehull på tørr eller bare svakt fuktig vermikulitt eller sand. Hardskallede gekkoegg tåler ikke vått substrat og tar ikke opp vann. Ved 28-30 °C klekkes eggene etter omkring 60 dager; ved den lave enden av intervallet kan det ta opptil tre måneder. Om temperaturen påvirker kjønnet på ungene, er ukjent.

OPPDRETT AV UNGER

Ungene er svært små ved klekkingen. De kan vokse opp hos foreldrene med nøyaktig samme stell, og det gir ofte de sterkeste ungene; unger som oppdrettes alene på en varmematte, blir lett svake. Det krever rikelig med fôr i riktig størrelse, så ungene ikke blir utkonkurrert. Første fôr er spretthaler, bladlus, vingeløse bananfluer og nyklekte sirisser, pudret med kalk med D3.

Ungene kan også oppdrettes for seg i en liten boks, innredet som de voksnes terrarium med varme ovenfra, et fuktig skjul og daglig fôring. Se til at alle ungene får mat, og del dem hvis en blir utkonkurrert.

Helse og vanlige feil

Det er ingen dokumenterte spesielle sykdommer hos slekten. De typiske problemene er de samme som hos andre små ørkengekkoer:

- Uttørking i et for varmt og tørt oppsett uten fuktig skjul. Gi et fuktig skjul, sprøyt jevnlig, og ha alltid vann fremme.
- Overoppheting i et lite terrarium hvis spoten ikke er styrt av en termostat, eller det ikke er en kjølig ende.
- Knuste egg og klemte dyr hvis tunge skjul og steiner står på sand som dyrene graver under. Sett dem direkte på bunnen.
- For lite kalk og D3-vitamin, særlig hos eggleggende hunner. Velforsynte dyr har tydelige hvite kalksekker på halsen; mangler de, eller blir eggene tynnskallede, trengs mer kalk.
- Parasitter, særlig hos viltfangede dyr. Få undersøkt en avføringsprøve.
- Stress hos nyinnkjøpte dyr. Gi dem ro, mørke og skjul den første tiden.
- Underernæring hos unger som blir utkonkurrert av større dyr.

Et friskt dyr er livlig om kvelden og natten og har en fyldig hale. Søk veterinær med erfaring i krypdyr hvis gekkoen går ned i vekt, ikke spiser på flere uker eller virker slapp.

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.